

Pirmutinis Darbo Žmonių Dienraštis. Išėina kasdien apart nedėdienių.

L A I S V I Ė

LITHUANIAN DAILY

Kaina: Suv. Valst. ir Kanadoj — metams \$6.00; pusei — \$3.00; 3 mėnesiams — \$1.75. Kitose šalyse: metams \$8.00; pusei metų — \$4.00

No. 62.

Telephone 3878 Stagg.

Brooklyn, N. Y. Subata, 13 d. Kovo (March), 1920 m.

PAVIENTO NUMERIO KAINA 3c. Metai X, Dien. II.

KODEL TALKININKAI NORI UŽGRIEBT TURKIJA.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on March 12, 1920, as required by the Act of October 6, 1917.
Kuomet Anglija ir Francija dabar pasirodo bendrai veikiančiomis Konstantinopolyje, jos daro taip tiksliai viena kitos prižiūrėjimui. Francija turi idėjus dideles kapitalo sumas Artimuose Rytuose. Anglija valdo tenai aliejaus ir vario kasyklomis, o amerikoniai yra užinteresuoti aliejaus šaltiniais ir vario kasyklomis Armenijoje. Tai yra aišku, kadangi Britanijos kareiviai sergsti tuos aliejaus šaltinius.

Tikroji karė, kuri buvo tarpe Turkijos ir Francijos yra ne kas kitas, kaip tiksliai arabų pasipriešinimas sveitėlių intervencijai Turkijos teritorijoje. Šitie arabai, daugiausiai reguliariški kareiviai, prisidėjo prie Turkijos nacionalistų. Tam tikruose atvejuose, ši kova gali vadintis kova tarpe Anglijos ir Francijos, kadangi arabai ir syrijiečiai kovoja prieš Franciją Syrijoje ir prieš Britaniją Hedjaz.

Hedjaz, yra niekas kitas, kaip tiksliai Anglijos globama šalis. Dvidešimts penki metai atgal, Lord Curzon padarė šią politiką, kuri buvo pildoma atydziai ir slapta, taip, kad nuo Suez iki Singapore, nebūtų kitos valdžios išskyrus Anglija. Konfiskuotos knygos "Slaptiną istorija Egipto okupacijos" autorius Blunt, parodė, jog per 35 metus Anglija su pagalba arabų šėikų finansavo Turkijos imperijoje judėjimą prieš turkus.

Tuomet tas dėjosi konstantinopolyje, pabaigoje 1915 metų, kuomet tapo sužinota, jog grekų ir arabų slaptos organizacijos, kurios darė bombas nužudymui Enver Pasha ir kitų jaunatikių, buvo finansuojamos Sazonovo, Lordo Kitchenerio ir Venezelos. Kiekvienas šių vyrų davė po \$25,000 pradėti tąsias intrigas.

Turkijos valdžia tuomet ėmėsi už civilizuotos politikos taip, kaip reikalavo Didžioji Britanija, steigdama koncentravimo kempes. Tai yra tikra tiesa, kad tūkstančiai armenų mirė iš priezasties tenatinių blogų gyvenimo sąlygų, kadangi tose kempėse nebuvo modernišky parankumų net dėl pačios Turkijos kareivių. Bet tokiose pat aplinkybėse Pietinėje Afrikoje, laike Boerų karės, po paties Lordo Kitchenerio valdymu 20,000 baltveidių moterų ir kūdikių mirė koncentravimo kempėse.

Daleiskime, sau, jeigu skerdynės armenų būtų iš-

tikrųjų įvykę; jeigu raportai tie būtų teisingi, kur šiandien tos skerdynės nėra pildomos? Ir kas yra didesniais užpuolikai, jeigu ne taip vadinamos krikščioniškos spēko. Kada ir kur įvyko didesnės skerdynės už tąsias, kurias papildė Anglijos kareiviai Amritsare, arba Egipte? Arba kas gi yra jei ne skerdynės, tas marinas badu šimtų tūkstančių, arba net milijonų vyrų, moterų bei vaikų Indijoje arba Rusijoje?

VALDŽIOS DARBININKŲ STREIKAS PORTUGALIOJE TEBESITĖSIA.

London, 12 d. kovo. — Portugalijos atstovybė čionai praneša, jog pakrikus Silvoso kabinetui, senatorius Glahardo, demokratų vadovas augštesniai atstovybute, Lisbone, gavo prašymą suformuoti naują kabinetą.

Streikas valdžios darbininkų Portugalijoje dar tebesitėsia, sako tos šalies atstovybė.

PARYŽIAUS POLICISTAI SUTVĖRĖ UNIJA, NEPAISANT VISŲ PASIPRIEŠINIMŲ.

Paryžius, 12 d. kovo. — Nepaisant priešinimosi savo perdetnių, žemesniojo laipsnio policijos nariai Paryžiuje sutvėrė uniją, kuri pradėjo rūpintis prisidėjimu prie Darbo Federacijos, nors ji nebus visiškai susijungusi su šita organizacija.

Egipto seimas paskelbė neprigulmybę.

Taipgi išreiškė protestą už jo suspendavimą ir pasmerkė Britanijos globą.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on March 12, 1920, as required by the Act of October 6, 1917.
London, 12 d. kovo. — Egipto legislatyvio seimo 52 nariai neseniai susirinko Said Zagloul Pašos name ir išnešė rezoluciją paskelbiant Egipto ir Sudano neprigulmybę. Taip pranešata tėje žinios iš Cairo.

Jie taipgi išreiškė protestą už seimo suspendavimą ir pasmerkė Britanijos globą.

CHICAGOS PRISAIKINTIEJI TEISĖJAI APKALTINO 5 RADIKALUS UŽ "SUOKALBI PRIES S. V."

Chicago, Ill., 12 d. kovo. — Prisaikintieji teisėjai apkaltino 5 radikalus už "suokalbį nuvertime Amerikos valdžios." Tarpe apkaltin-

tųjų randasi sekantieji asmenys:

Ludwig Lore, redaktorius laikraščio New Yorker Volkszeitung; D-ras O. J. Brown iš De Kalb, Ill.; Komunistų Darbo Partijos nacionalės konvencijos delegatas D-ras Karl F. N. Sandberg ir M. J. Christianson, iš Chicagos.

Visi jie yra įtariamai esančiais Komunistų Darbo Partijos nariais. Vardas penktosios ypatos nebuvo paskelbtas visuomenei.

SENATORIUS FRANCE RUPINASI PANAIKINTI BAUSMĖ UŽ PERŽENGINĄ SPIONAZO AKTO.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on March 12, 1920, as required by the Act of October 6, 1917.
Washington, 12 d. kovo. — Senatorius France, respublikonas, iš Maryland valstijos, įteikė senatui rezoluciją, pareiškiant, kad bausmės už peržengimą špionazų akto būtų panaikintos, taipgi rekomenduojant, kad prezidentas Wilsonas ir teisdarystės ministras atydziai apsvaistytų pasiulijimus suteikti politikiems kalnėjams laisvę, generališka amnestiją, kurie tiksliai yra nuteisti sulyg minėto akto įstatymu.

Si rezolucija tapo įteikta teisdarystės komitetui.

UŽSIMUSĖ TRYS LAKUNAI.

Miami, Fla., 12 d. kovo. — Lakunas Charles Sims, ir mechanikai Earle ir Blanchard, newyorkiečiai, tapo užmušti, kuomet jų orlaiviai nukrito šiam mieste 9 d. kovo, ir subyrėjo į trupinėlius.

CHICAGOS DAKTARAI PASIDIDINO MOKESTIS.

Chicago, Ill., 12 d. kovo. — 7,000 daktarų gaus daugiau mokesties už lankymąsi pas ligonius. Tapo nuspręsta pakelti \$5.00 vieton \$3.00 ir \$10.00 vieton \$5.00 už kiekvieną apsilankymą. Taip paskelbė Chicago Medikalė Draugija. Už operaciją aklosios žarnos dabar bus imama nuo \$200 iki \$250, vieton \$150. Kitos mokesstys taip pat bus proporcionališkai padidintos.

VALDŽIOS ISAKYMU TAPŲ PALIUOSUOTI 88 RUSAI.

Hartford, Conn., 12 d. kovo. — Vietiniai federališki autoritetai, gavę įsakymus iš Washingtono, paliuosavo 88 įtariamuosius komunistus, kurie yra nariais Rusijos Piliečių Unijos, ir buvo suimti Waterburyje, perėtos nedėlios ablavose. 9 d. kovo čionai atvežė

102 vyrus, suimtus minėtuose Waterburio užpuolimuose, vienok tiksliai 14 ypatų tapo užlaikyti. Sakoma, jog valdžia išakė neareštuoti tų rusų, kurie yra Rusijos Piliečių Unijos nariais.

"DABAR PRASIDEDA KARĖ", SAKO D'ANNUNZIO.

Stengsis nuvežti Fiumos vaikučius į Veneciją, nepaisant Italijos pasipriešinimo.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on March 12, 1920, as required by the Act of October 6, 1917.
Fiume, 12 d. kovo. — Maitininkų vadas Gabriele D'Annunzio paskelbė sekančią proklamaciją:

"Aš skaičiau laikraščiuose, jog karališka kariuomenė Venecijoje pasiryžo neįsileisti Fiumos vaikų į Italijos karalystę, kuomet daugiau negu 7,000 Viennos vaikų šiandien yra laikomi po Italijos pastoge.

"Aš netoleruosiu šitokio jų pasiryžimo, bet pavartosiu žiauriausias priemones kovoti prieš tai. Apart išvežimo Fiumos badaujančių vaikų ant savo laivo, aš įleisiu juos į Veneciją, būdamas prisirengusių sušaudyti bile ką, kas tiksliai pabandytų paniekinti mane, augščiau minėtu suvaržymo nusprendžiu. Taip, dabar prasideda karė."

Keletas savaičių atgal, virš 200 Fiumos vaikų tapo išvežti į Milaną. Tuo laikui, generalas Cavaglia, buvęs Italijos karės ministras, užreikšė, jog jisai atidarė duris išleidimui Italijos vaikų, kurie bus atvežami globojimo tikslu.

UKRAINOS BOLŠEVIKAI SIULO LENKAMS TAIKĄ.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on March 12, 1920, as required by the Act of October 6, 1917.
Maskva, 12 d. kovo. — Ukrainos Tarybų valdžia pasiuntė Lenkijai taikos pasiulijimą, paaiškinant, jog Ukrainos Komunistinės Respublikos Darbininkų ir Kaimiečių valdžia bandė nuverti juodašimtiškas valdžias, kurios stengėsi valdyti Ukrainą, tokias, kaip kad Hetmano Skaropadskio režimas, taipgi turėjo daug darbo apsvalytame nuo volkiečių okupacijos bei kitų reikalų tvarkyme. Dabartinis nenormalis dalykų stovis tarpe Ukrainos ir Lenkijos neleidžia prie komercijinių ryšių ir didina tautinis nesutikimus, kuriuos padarė abiejų šalių priešai. Šitie-gi nesutikimai gali būti apgalėtai tiksliai įvykdimu taikos.

Darbininkų ir kaimiečių valdžia tiki, jog Lenkijos ir Ukrainos valdžijų formos skirtingumas negali kildyti taikai. Rubežiai tarpe šių šalių būsią tie, kur rusų ir ukrainų raudonoji armija

apsistojo, kuomet ji apgalėjo Petliuros vedamas šaikas ir "baltuosius" juodašimčius, taipgi tie, kuriuos nuskyrė Tarybų Rusija ankščiau įteiktame taikos pasiulijime.

ISPANIJOS DARBININKAI REIKALAUJA VALDŽIOS NUMAZINTI BRANGUMĄ PRAGYVENIMO.

Granada, Ispanija, 12 d. kovo. — Pereitoje seredoje Ispanijos darbininkų konvencijoje, pirmoje sesijoje dalyvavę 6,000 delegatų pareikalavo, kad valdžia rūpintųsi numazinti brangumą pragyvenimo, taipgi pasmerkė pakėlimą mokesties už važinėjimą gelžkeliais.

Ispanijos darbdavių kongresas taipgi yra laikomas čionai.

Rumunija pradėjo taikos derybas su bolševikais.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on March 12, 1920, as required by the Act of October 6, 1917.
Bucharestas, 12 d. kovo. — Taikos derybos tarpe Rumunijos ir Tarybų Rusijos valdžios prasidėjo 11 d. kovo, Dorna-Watra mieste, Bukovinos provincijoje. Sakoma, rumunai reikalaušia, kad Tarybų armija būtų atsaukta nuo rubežiaus, taipgi kviesią įsteigti tarpe šių dviejų šalių komercijinius ryšius.

NUŽUDĖ JUODVEIDI, KURIS PAPJOVĖ 5 MOTERIS.

Eddyville, Ky., 12 d. kovo. — Petrie Kimbrough, kitaip save vadinęs — Will Lockett, juodveidis tapo čionai nužudytas elektros kedėje, už papjovimą baltos moteries Geneva Hardman. Jisai prisipažino teismui nužudęs dar kitas 4 moteris. Pasmerktais mirtin juodveidis tapo užmuštas elektros kedėje Eddyville kalėjime, 11 d. kovo, 4 val. 32 min. ryte.

JUODOS MESKOS IŠGASDINO ŽMONES.

Miestelio gyventojai padarė ant laukinių žvėrių ablavą.

Tarrytown, N. Y., 12 d. kovo. — Čionai tapo pastebėta juodos meskos, kurios ateina visai arti miestelio jėškoti maisto. Daugelis žmonių jas matė po kelis sykius, bet už vis geriausiai teko pamatyti soferiui Richard Murray. Kuomet jisai išėjo iš namų pereito utarlinko vakare, Murray pamatė didelę juodą meską apie 500 pėdų nuo jo namų. Meska pamačiusi Murray, leidosi pirmyn, tuomet pasitarasis žaibo greitumu įbė-

go atgal į stubą ir užsirakines duris, pamatė per langą, jog tasai laukinis žvėris nurėpliojo į krumus.

Murray sakosi matęs dar didesnę meską pereitoje subatoje, bet jisai tuomet taip labai išsigando, kad neturėjo laiko nei pasižūrėti kur ji pasidėjo. Žmonės išsigandę tokių nepaprastų svečių apsilankymu, padarė ant jų ablavas. Buriai apsiginklavusių vyrų jėško po apielinkę juodų meskų, tikėdamiesi išgyti šiltus kailinius, pirm negu pasibaigs žiema.

GATVEKARIŲ DARBININKŲ STREIKAS BINGHAMTONE.

Binghamton, N. Y., 11 d. kovo. — Šio miesto gatvekarių darbininkai išėjo į streiką, protestuodami prieš miesto tarybos atsakymą leisti gatvekarių kompanijoms imti 6 centus už fėrą. Padedinimas fėro yra vienatinė išlyga, kuria kompanija sutinka pakelti darbininkams algas. Nei vienas gatvekarys dabar nevažinėja šiame mieste, išskiriant tuos, kurie važioja Suvienuotų Valst. krasos siuntinius.

NORI LEISTI PARDAVINĖTI NEW YORKE 3:50 NUOŠ. ALŲ.

Albany, N. Y., 11 d. kovo. — Atstovas Maurice Bloch prirengė legislaturai billiū, kuriuo yra leidžiama pardavinėti 3:50 nuoš. alkoholio alų. Šis billius yra beveiktakis pat, kurį neseniai užvirtino New Jersey valstijos legislatura.

ATEMĖ IŠ ŽMOGAUS \$4,000.

Toledo, Ohio, 11 d. kovo. — Trys vagiliai užpuolė ant Lay Dryfus, kuomet jisai važiovo automobilium prie miestyje, ir atėmė iš jo 4 tūkstančius dolerių. Dryfus buvo apdaužytas ir išmestas iš automobiliaus. Jisai vežėsi tuos pinigus tik-ką iš siėmės iš bankos.

BOSTONO SIMFONIJOS ORKESTRA JĖŠKO MOTERŲ SKEBŲ.

Boston, Mass., 12 d. kovo. — Kilus nesutikimams tarpe Bostono Simfonijos orkestros globėjų ir muzikantų, 35 orkestros nariai išėjo į streiką pereitos subatos vakare. Streikieriai užreikšė esą unijos nariais ir todėl pareikalavo, kad visas būtų tvarkoma sulyg unijos taisyklių. Jų reikalavimai nebuvo išpildyti. Dabar orkestros trustistai jėško moterų muzikantų, kurios apsiimtų skebauti i sustreikavusių muzikantų vietas.

Suv. Valstijos pardavė Lenkijai amuniciją ir kitas kariškas reikmenis.

Abelna Lenkijos padėtu persimainė pasirašym ant dviejų kontraktų.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on March 12, 1920, as required by the Act of October 6, 1917.
Varsava, 13 d. kovo. — po ilgų debatų ir beveik dramatišku būdu abelna Lenkijos padėtis pasirodė persimainiusi. Suvienuotų Valstijų Likvidacijos komitetas padarė formalį kontaktą leidžiant Lenkijai pirkti kiek tik jai reikės Amerikos armijos, amunicijos, ginklų, maisto ir drapanų ant 6 metų paskolos už 5 milijntų.

Su minėtu kontraktu įeiną sutartis su Suvienuotų Valstijų Laivininkystės komitetu nuvežti tuos daiktus į Daningą.

Pasekmėmis šių dviejų kontraktų, jau randasi kelionėje į Daningą militariškas aprūpinimas del 2,000,000 vyrų, 80 lokomotyvų, 1,500 vagonų del transportavimo kareivių, 5,000,000 svarų margarino ir 100,000 tonų miltų, apart to dar visokios smulkesnės medegos.

Italija gaus anglį iš Anglijos ir Suv. Valstijų

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on March 12, 1920, as required by the Act of October 6, 1917.
Rymas, 12 d. kovo. — Premjero Nitti neoficiališkame paskelbime matosi pagelba Italijos dabartinei dilelei kuro stokai visoje šalyje. Iš minėto paskelbimo matosi, jog Anglija prizadėjo pristatyti Italijon kiekvieną mėnesį po 200,000 tonų. Anglis siunčiama į Savonos portą, kuris dabar yra prirengiamas priimti kuro siuntinius, kuomet jie pradės pasiekti šį portą balandžio mėnesyje.

Buvęs premjeras Luzzatti, savo laiške į Milano laikraštį Corriere Sera, pažymni, kad Anglijos užduotimi yra pristatyti Italijai anglį žmoniška kaina, bet nelupti po 100 šilingų už toną, kuomet namie pardavinėjama tiksliai po 40 šilingų už toną.

Suv. Valstijos neduos Europai paskolos.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on March 12, 1920, as required by the Act of October 6, 1917.
Washington, 12 d. kovo. — Amerikos valdžia neduos daugiaus Europos tautoms paskolų. — paskelbė sekretorius Houston. Šis nuosprendis yra prisitaikymu prie sekretoriaus Glass sumanymo, kurį jisai padarė pirm prasišalinimo nuo išdinkystės pareigų.

THE LITHUANIAN DAILY LAISVĖ

Published by the

Lithuanian Co-operative Publishing Society, Inc. Every day, except Sunday, at 455 Grand St., Brooklyn, N. Y. Telephone Stagg 3872.

Yearly subscription rates: in U. S. \$6.00; foreign countries—\$8.00.

Entered as second class matter March 11, 1914, at the Post Office at Brooklyn, N. Y., under the act of March 3, 1879.

KONSTANTINOPOLIS

This translation filed with the Postmaster at Brooklyn, N. Y., on March 12, 1920, as required by the Act of October 3, 1917.

Didžiosios Europos valstybės visą laiką žiūrėjo į Konstantinopolį, kaip kūdikiai į užkerėtą tėtę, kurią būtinai kiekvienas nori pasigauti. Rodosi, pradžioje 1916 metų žinomas rusų rašėjas Doroševičius rašė agituodamas rusus kareivius kariauti net ir svetimuose frontuose, kaip Francijoje ir kitur, nes, girdi, angļai, francūzai, italai ir kiti kariauja už mus — už Konstantinopolį, be kurio Rusija negali gyventi. Girdi, kad talkininkai paims Konstantinopolį, tai ji atiduos Rusijai.

Pastaromis dienomis buržuazinė spauda buvo paskepliusi, būk ir Leninas, remdamasis sena sutartimi, padaryta dar su caro valdžia, dėsiąs visas pastangas, kad gauti Konstantinopolį. Čia buvo buržuazijos palaikomas provokatoriškas pranešimas, kuriuomi ragino Europos imperialistus pasiskubinti paimti į savo rankas Konstantinopolį. Žiūrėkite, jeigu jūs nepaisite Konstantinopolį, tuomet Leninas gali susimerkti su Turcijos valdžia ir juomi užvaldyti. Taigi, nepažiopskite, patys pasiskubinkite. Tokia tai mintis buvo pravasta buržuazinės spaudos Konstantinopolio klausimu.

Dabar ateina žinių, kad Anglijos kareiviai jau užėmę Konstantinopolį ir kad Francija labai šnairuojanti į Anglijos padarytą žingsnį.

Jeigu Anglija ištikrą užvaldys Konstantinopolį, o ji dės visas pastangas, kad tą atsiekus, tai tarpe Francijos ir Anglijos gali kilti nemažų kivirčių, apie kurių pasekmę dabar dar anksti būtų kalbėti. Juk tuomet Anglija pasifliktų karaliene Balkanų pus-salio ir turėtų tiesioginį susisiekimą su Egiptu, kurį dabar jau valdo Anglija tuomet stengtųsi uždėti savo globą ant viso Balkanų pus-salio, kaip kad yra uždėjęs ant Persijos.

Negana to. Ji tuomet pietinėje Rusijoje užkariautų visas rinkas, su Tarybų Resp. galėtų vesti labai plačią prekybą. Francijos tikslas lyginai toks, kaip ir Anglijos. Jai irgi seilės varva žiurint į Konstantinopolį; ji irgi norėtų būti "globėja" Balkanų pus-salio ir ten viešpatauti. Ir štai ji taipgi siūnčia savo kareivius į Konstantinopolį "tvarkos palaikymui"; ji, kaip ir Anglija, duoda savo komandierams įsakymus pavartoti visus galimus būdus, kad tik ten "padarius tvarką".

Dabar išeina taip, kad dvi katės stengiasi vieną pelę pagauti. O iš to, tankiausiai, būna liūdnos pasekmės del kacių ir linksmos — pelei.

Kapitalistų spauda, Anglijoje ir Francijoje, be abejonės, varys smarkią agitaciją, kad tos dvi šalys turi būtinai Konstantinopolyje "tvarką padaryti", bet ką pasakys susipratę darbininkai — tai kitas klausimas. Mes taipgi tikime, kad imperialistinės valstybės, užsiėmusios paimti Konstantinopolį, visgi turės, nors viena ausimi, pasiklausyti, ką sako pasaulio darbininkai. Nors tų šalių apetitai labai dideli, vienok nemaža ir ta baimė, kuri paeina iš susipratusių darbininkų tarpo. Todėl Konstantinopolio likimą gali dar nulemti ir susipratusių darbininkų balsas, jeigu tik jis išsiveržs iš jų krūtinų.

SIRVYDO KELIAIS.

Siaučianti visoje šalyje reakcija, nuo kurios labiausia nukentčia kairiosios darbininkų organizacijos, kaip kada savo uodega pabraukia ir per grigo-michelinę nugarą.

Na, ir žinote ką, vyručiai, tuomet kyla "Naujiense" toks lermas, kad rodosi sugrius Jerichono sienos.

O žinote, kas kaltas, jeigu reakcionieriai kaip kada uždraudžia ir smalaviriams prakalbas?

Nagi, komunistai! Jeigu Grigaičiui nepasisekė kalbėti Detroito ir Elizabethe, tai visą bėdą už tai verčia ant komunistų.

Elizabeth, N. J., dabar taip siaučia reakcija, kad net pašelpinės draugystės negali rengti prakalbų. Na, o keleiviniai rašė, kad tai per komunistų kalbę Grigaitis negalėjęs kalbėti Elizabethe.

"Naujiens" nori parodyti, kad taip baisiai valdžios persekiojamieji komunistai yra laisvės žodžio priešai ir skundikai. Išeina taip, kad ne reakcionieriai kalti del reakcijos siaučimo, bet komunistai.

Tai Sirvydas seniau, būdavo, gildavo ir gildavo socialistus už visas bėdas, kokios tik sviete įvyksta. Dabar tuo pačiu užsiima perėdės vištos iš "Naujienu", kurios kradukoja ir kudakuoja apie komunistus.

DVASINIS BADAS

Buvo laikai, kada keli darbininkai, šiek-tiek pasimokinę dirbti spaustuose ir turėdami kelius atliekamus šimtus dolerių, galėjo uždėti spaustuve ir leisti laikraštį. Tulą laiką Amerikos lietuviuose tatau buvo jėgė madon. Tai buvo laikai, kuomet ir su knygu leidimu galima buvo nepalyginamai geriau verstis. Parduoti apie tūkstantį ekzempliarių ir knyga jau apsimokėjo. Kiek pardausi daugiau, tiek bus gryno pelno. Tais tai laikais ir "Keleivio" kompanai pasidarė pinigų. Dabar visai kitokie laikai.

Lietuvos žmonės dejuoja neturį laikraščių ir knygu. Esantieji laikraščiai ir knygos nepaprastai brangios, biednam žmogui stačiai neprieinamos. Tiktai buržuazija gali pajiegti jas leisti.

Neseniai Londono "Nation" rašė, jog popieros ir spaustuves darbo brangumas žymiai užkenksias jauniems rašytojams. Kolei knygos išleidimas pigiai apsiėjo, tai leidėjai turėdavo drąsos leisti jaunų rašytojų raštus. Parduosi apie 800 ekzempliarių, tai jau nuostolių nebus. Tai duodavo progos jauniems rašytojams greičiau atrasti leidėją ir paskleisti savo idėjas visuomenėje. Dabar jau bus daug sunkiau. Leidėjai nenorės rizikuoti. Praskinti sau kelias literatūron bus kur-tai kas sunkiau, negu buvo seniau.

Lietuvoje, šiuomi tarpu, gerų raštų kaip ir neišeina. Pradžioje karės išėjo "Baras", tai, turbūt, ir buvo paskutinė rimesnė knyga. Gal kauniškė švento Kazimiero draugija ir leidžia kokių klerikalinių šlamštų, bet iš to Nazareto kasgi gali laukti ko gero?

Pas mus, Amerikoje, su knygu leidimu, yra gana sunku. Tiktai viena L.S.S. užpereitais ir pereitais metais išleido gerų raštų. L. D.L.D. buvo truputį apsileidus, bet yra viltis, kad šiemet ji tikrai atsitaitys. Tėvynės Myletojų Draugija, turbūt, galutinai užgeso. Šiaip jau naujų knygu beveik nesimato. "Laisvė", kuri seniau leisdavo geros literatūros, dabar nieko neįleidžia.

Kad atskiri žmonės ir net bendrovės prisibijo leisti knygu, tai ir suprantama. Pusėtinios knygos išleidimas, kaip apskaitė patys ta reikalą žinantys žmonės, apsieina 3,000 dolerių, o kasgi šiandien gali iškloti tokią sumą?

Buržuazijai, kaip jau sakėme, nėra delei to tiek bėdos, kiek darbininkams. Buržuazinėms bendrovėms lengviau gauti popiera pinesne kaina. Jos turi locnus savo namus. Ten jau, steigia visokius pašalinius biiznius. Pavyzdziu mažam lietuviškam maštabe gali būti kad ir "Vienybė Lietuvinikų". Skaitytojų tas laikraštis, kaip rodosi, turi ne daugiausiai, bet kada sumobilizavo visus biiznierius — o jie pinigų turi, tai ir namų didelį įsigijo ir labai pla-

ty biznį mėgina užvesti. Be to, jie visuomet jaučiasi esą saugūs, nes žino, kad jokios pašalinės spēkos prie jų nepriskabins ir nepakirs jų gyvybės šaknis.

Visai kas kita darbininkiškoje istaigoje. Čia niekas negali laidoti nepaliečiamybės. Dienelė išgyventi ir ačiu perkūniui, o kas rytoje bus — nieks nežino. Apie tai, kad pavieniai asmenys leisti mums gerų raštų, negalima nei svajoti. Šiame atvejuje kitos išeities nei nėra, kaip tik šaukti prieš knygu ir laikraščių leidimo darbo visą darbininkų visuomenę. Trys tūkstantčiai žmonių sudeda po vieną dolerį — ir yra knyga. Kiekvienas atsiima po knyga, vadinas, jokių nuostolių neturi, o dar keli tūkstantčiai ekzempliarių liks išpardavimui.

Piniginis pašelpines draugijas irgi reikėtų išjudinti. Kodėl gi jos negalėtų duoti po dešimtinę-kita gerų knygu leidimui? Mums duos.

Tiktai sudarę didžią visuomenišką talką, apsiginsime nuo dvasinio bado ir, galbūt, sušelpsimė dvasiniu maistu ir Lietuvos darbininkus.

Atskiri asmens mus neįvaduos iš dvasinio vargo. Jie gali pagaminti mums raštų, bet išleisti juos mes patys privalome.

KOMUNISTINĖS SUBATOS.

Korespondentas Manchesterio "Guardian" savo laiške iš Revelio praneša apie pusėtiną naujienybę Rusijos visuomeniniam gyvenimui. Ta naujienybė, tai taip vadinamos komunistinės subatos (rusiškai "komunističeskija subotniki").

Kuomi gi paprastosios subatos skiriasi nuo komunistinių subatų? Ogi tuomi, kad visą subatos popietį, ligi vakarui, kurį žmonės, paprastai, suvartoja poilsiui, komunistai ir jų draugai liuosu noru paverčia darborugiapjute. Kitaip sakant, komunistai ir jų draugai išliuosu noro, negaudami jokio atlyginimo, dirba "overtime" (viršlaikį). Kiekvieną subatą po pietu, kada pasibaigia normalis darbas, kiekviename mieste, miestyly, ar net sodžiuje, susidaro liuosnorių kompanijos ("šarvarkas", talka) ir bendromis pajiegomis atlieka kokį nors stambesnį darbą. Kiekvienas Komunistų Partijos narys tik tuomet gali atsakyti nuo talkos, jeigu tuomi laiku turi atlikt kokį nors svarbesnį partijos darbą. Ne-komunistai anaipolt neverčiami dalyvauti talkoje.

Mintį rengti komunistines subatas dar pareitą pavasarį padavė Komunistų Partijos Pilantysis Komitetas. Savo sumanymą komitetas rėmė sekamais davydais: Rusijai grėsia baus sus kontr-revoliucinis pavojus; raudon gvardiečiai kaujasi, kaip ligitai; komunistai ir šiaip jau darbininkai turirgi irgi parodyt pasisventimo, kad išgelbėjus revoliu-

ciją. Iš visų šitų išrovakavimų plaukė paraginimas pasiskirti šešias liuoslaikio valandas bendram darbui.

Pirmutinę komunistinę subatą surengė 10 d. gegužės Maskvos-Kazaniaus gelkelio darbininkai. Jų būrys, susidedas iš 182 vyrų, paaukojo 1012 darbo valandų ir per tą laiką pataisė 4 garvežius ir 16 vagonų. Tai buvo ištikrųjų didelis darbas. Žmonės dirbo daug smarkiau, negu paprastu laiku. Darbo našumas buvo nepalyginamai didesnis, negu normalį darbą dirbant. Mat, tas bendras kolektyvis darbas gimdė entuziazmą ir darbininkai jautėsi taip, tarytum, kokią šventę švęstų.

Po pirmosios komunistinės subatos pasekė antroji, trečioji ir taip toliau. Žmonės taisė garvežius, vagonus, gabeno iš miškų malkų, padėjo valyti laukus, dirbo ligonbučiuose ir taip toliau.

Pereitą vasarą Leninas išreikšė tą nuomonę, kad komunistinės subatos gali patapti nuolatine istaiga ir gali būti pavyzdžiu tikros komunistinės tvėrybos; komunistiškas darbas, darbas iš ukvatos, darbas-sventė gali duoti daug geresnių išdavų, negu darbas kapitalistinėse sąlygose. Leninas dar tiek pridūrė: "Jeigu badaujančioje Mskvoje badaujantys darbininkai, pergyvenę keturis sunkiausius metus imperialistinės karės ir pusantro meto dar sunkesnės pilietinės karės, galėsi pradėt ir atlikti tokį sunkų darbą, tai kaip skaisčiai turės pražydeiti tas pasiryžimas, kuomet pasibaigs karė ir prasidės tikroji talka."

Čia auga diegai ateities, diegai naujos doros ir tiesiam pamatas naujos industrialės visuomenės.

Korespondentas "Guardian'o" pastebi, kad komunistinėse subatose labai veikliai dalyvauja ir ne-komunistai. Kadangi organizuotų komunistų, sulyginus su abelnu gyventojų skaičium, yra nedaug, tai tulose komunistinėse subatose dalyvauja apie 90 nuoš. bepartvių žmonių, jritariančių komunistumui.

Maskvoje net isikurė jau tam tikras biuras, kuris skirsto darbą, atliekamą komunistinėmis subatomis. Ligonbučiai, gelžkelių valdybos, dirbtuvės, kurioms reikia specialės pagalbos, duoda žinią biurui ir, subatit atėjus, žiurėk jau ir atieina reikalingon vieton šimtas ar keli šimtai padėjikų!

Kaip jau mes nurodėme, komunistinėse subatose dalyvauja žmonės iš savo liuosos, geros valios. Jei kuris partijos narys nenori dirbti, jis gali apieit partiją. Anot Lenino, tai išeis partitjai ant naudos, nes visitringiniai ir pasturlakiai išeis iš partijos ir joje liksis tik tikri revoliucionieriai.

Korespondentui teko kalbėtis su daugeliu žmonių, kurie dalyvavo tame darbe. Visi jie vienu balsu sakė, kad tas darbas pakelia darbininkų ūpą, priduođa daugiau energijos ir aukšėja visuomeninį solidarumą.

Oi daug, daug ko galima pasimokyti iš Rusijos darbininkų! Gyvendami sunkiausiose sąlygose, jie pajiegia atlikti milžino darbą.

Lenino laiškas Vokietijos vienamaniams.

Vokiečių laikraščiai garcina laišką, kurį N. Leninas parašė Vokietijos komunistams. Nurodęs, kaip sunku yra Rusijoj gauti tikrų žinių iš užsienio, pažymėjęs tuos didžius laimėjimus, kuriuos pastaruoju laiku atsiekė Sovietų Respublika, Leninas plačiai kalba apie tuos skirtumus, kokie pastaruoju laiku apsiereiskė tarpe Vokietijos komunistų.

"Tie nesvietiški persekiojimai, kokių pastaruoju laiku reikėjo pakelti Vokietijos komunistams, tiktai sustiprino juos. Ir jeigu šiuom tarpu tarpe komunistų apsiereiskia skirtumų pažiuose, tai tikrodo, kad tas judėjimas virto minių judėjimu ir kad komunizmo idėja giliai įsišaknėjo darbė miniose. Skirtumų apsiereiskimas yra stačiai neišvengiamas judėjime, kuris taip nežmoniškai persekiojamas ir kuris turi gyvuoti nelegalėje organizacijoje. Tai yra visiškai natūralu ir suprantama, kad judėjimas, kuris taip smarkiai auga ir kurį taip baisiai persekioja, dalinasi į srioves. Tame nėra pavojaus. Tai greito ūgio liga."

Taigi, anot Lenino, nuomonių skirtumas tuo ar kita klausimu tarpe komunistų yra leistinas. Tačiau, kuomet pareina reikalas kovoti su socialpatriotais ir jų sėbrais kautskininkais, tai komunistai privalo eiti išvien. Socialistus išdavikus Leninas, taip-pat, lygina su tulais "socialistais", veikusiai 1848 m. revoliucioj — su Ledru Rollin'u, L. Blanc'u, kurie irgi garbino "grynąją" buržuaziją ir visų šęsu demokratiją. Tos rūšies socialistai 1848 metais sulošė rolė muilo burbulų.

Pamatinių skirtumų komunistų judėjime nėra. Taip bent sako Leninas. Skirtumas tarpe komunistų apsiereiskia tiktikos klausimuose. Leninas nurodo, kad ir Rusijoj, tarp pačių bolševikų visuomet apsiereiskdavo skirtumų tuo ar kita klausimu, bet tatai nekenkė jiem veikė išvien. Sovietų valdžios steigime visi bolševikai buvo vienos nuomonės.

Prieidamas prie klausimo apie skirtumus tarpe vokiečių komunistų, Leninas sako, kad jie nesustaiko klausime, kaip reikia žiurėti į buržuazinį parlamentą-dalyvaut jame, ar nedalyvaut, dalyvaut unijose ar nedalyvaut.

Leninas spēja, kad vokiečių komunistam dar truksta patyrimo. Jisai nurodo, kad savo laiku rusų bolševikai dalyvavo ir caro dūmoje ir turėjo ten net savo frakciją. Tiesa, 1919 m. pradžioje, kuomet buvo renkama

atstovai į Vokietijos steigiamą seimą, Rožė Luxemburg ir, rodos, Liebknechtas šaukė boikotuoti rinkimus, bet tuomet buvo visiškai skirtingos sąlygos. Tuomet išrodė, kad pirmuoju klausimu yra klausimas apie sukilimą ir Eberto valdžios nuvertimą.

Su Lenino pažiūra, jog komunistam reikia išnaudoti visus galimus budus, dalyvaujant net buržuaziniuose parlamentuose, sutinka italių, bulgarų, jugoslavų ir Amerikos komūn-socialistai. Tiktai tarpe vokiečių spartakiečių atsirado sriovė, kuri principaliai atmeta dalyvavimą politinėje kovoje buržuazinės valstybės rėmuose. Leninas mano, kad ta sriovė klysta. Jisai mano, kad tai yra pakrypimas sindikalizman (aidoblizman) Jeigu neklystam, tai dalis spartakiečių pusėtinai tolokai nuėjo linkui sindikalizmo. Ne veltui juos pradėjo girti Amerikos I. W. W.

Tiesa, buna atsitikimų, kuomet, anot Lenino, galima panaudoti ir boikotą. Jisai nurodo, padėkim, kad rusų bolševikai 1906 m. boikotavo rinkimus į dūmą. Bet 1917 m. jie jau kuosmarkiausia dalyvavo rinkimuose. Mat, griežtai persimaišalys.

Savo laiške Leninas paliečia ir klausimą apie unijas. Jisai nurodo, kad pirm revoliucijos Rusijos unijos buvo menševikiškos, o betgi bolševikai dalyvavo jose, rūpinamies patraukti jas savon pusėn.

Jis sako: "seniau mes buvome mažumoje Sovietuose, seniau mes buvom mažumoje unijose ir kooperacijose ir tiktai per sunkų darbą, per ilgą alsinančią kovą mes igijome ten didžiumą".

Leninas, vadinas pataria dalyvauti unijose ir kooperacijose. Bet mes manom, kad jisai nepatartų dalyvauti Amerikos Darbo Federacijoje, kurios masinerija randasi didžiausių sukčių kontrolėje. Amerikoje gyvuoja kitokios, geresnės unijos.

Amerikos komunistuose irgi yra skirtumo pažiurose, bet skirtumas tas nedidelis.

Jie pilnai susitaiko klausime, kaip žiurėti į buržuazinį parlamentą. Dalyvavimą kongreso rinkimuose jie neatmeta. M. M.

IŠ WAUKEGANO PANGANGĖS.

Iš aplinkinių miestelių šneka ir korespondencijas rašo, kad būk Waukegano pirmieviškas veikimas apmiręs. Netiesa, ką sako bei rašo iš veikimo pabėgėnariai. Štai ženklas veikimo: per pereitus du mėnesiu vien per veikiančius lietuvius atkų priduto: Apsig. Kal. Fondas \$147.20; aukavusieji pavieniai nariai suaukavo \$52.20; 125 kp. —50.00; L.M.P.S. 47 kp. —25.00. Draugija Sūnų ir Dukterų Lietuvos — \$10.00; Liet. Liuosybės choras — \$10.00.

Faktas lieku faktui, kad veikiamė ir veiksimė. ir aukas rinksimė tol, kol jos bus reikalingos.

Taipgi vardan žmoniškumo visiems aukautojams, grupėms ir pavieniams tariai sirdingai ačiu.

V. V. V.

